

Ingrés i tractament inicial del fons Fàbregas - Barri

Joaquim Daban i Massana
SAMLML

La "funció arxiu" de l'Esteve Fàbregas i Barri

Durant l'any 2016 la família Fàbregas va anar ingressant, progressivament, el seu fons documental en aquest Servei d'Arxiu Municipal. Sense cap mena de dubte es tracta d'un fons excepcional pel seu gran volum (més de 100 metres lineals de documents); pel període cronològic que abasta (del segle XIV al XXI); per la informació que conté; i per la varietat de suports que inclou (pergamins, documents manuscrits en paper, plànols, cartells, cartes nàutiques, fotografies en plaques de vidre, mapes, cintes sonores, publicacions, pel·lícules audiovisuals...).

El principal promotor i productor d'aquest fons documental fou l'Esteve Fàbregas i Barri, que va néixer a Lloret de Mar el dia 9 de setembre de 1910, i que va ser un dels referents més importants de la cultura lloretenca del segle XX. La seva obra va ser amplíssima i els seus centres d'interès foren molt diversos: llibres d'història; assajos morals; biografies artístiques i literàries; estudis sobre la cultura popular; articles de divulgació de la sardana; tractats sobre col·leccions de diplomàcia naval; recull de dites, llegendes, topònims i veus populars; anàlisi del turisme incipient; organització d'actes commemoratius...

Per tal d'analitzar i estructurar correctament aquest fons documental cal tenir molt present la personalitat, el pensament i el tret biogràfic de l'Esteve Fàbregas i Barri; perquè només així podrem entendre el contingut, l'organització i l'ordenació del fons i de les col·leccions que va anar recollint al llarg de la seva vida.

Tal com explica ell mateix a la seva biografia¹, de ben jove va haver d'afrontar tres qüestions que li crearen un cert neguit personal. En primer lloc, les conseqüències d'haver patit una poliomièlitis infantil que li comportà un defecte físic per a tota la vida. Segonament, el fet d'haver nascut dins d'una família que era propietària d'una popular carnisseria, i que el vinculava a un ofici que detestava profundament. I, finalment, el fet de viure en un poble petit que dificultava el seu creixement cultural i intel·lectual, i el condemnava a viure en una societat tancada i resclosida. Llavors, quan va descobrir el món de la cultura i de l'escriptura va trobar una forma adequada d'afrontar aquestes tres problemàtiques. Durant els primers anys d'infantesa, van ser clau els mestratges d'Esteve Carles (bon pedagog i partidari del regeneracionisme a l'ensenyament) i de mossèn Pere Torrent (impulsor de l'escola parroquial Ave Maria i gran revulsiu intel·lectual del poble). Més tard, durant l'adolescència, l'Esteve Fàbregas es va impregnar de l'ambient cultural que es respirava a Lloret (amb Josep Carner, Carles Soldevila, Joan Llaverias, Marià Manent...) i a Blanes (amb Joaquim Ruyra, Pere Puig i Llensa, Vicenç Coma Soley, Joan Junceda...). Però és a la dècada dels anys

vint quan es va forjar la personalitat intel·lectual de l'Esteve Fàbregas i Barri, i quan va començar a escriure pensaments, records, petites històries i petites obres de teatre que es representarien a La Talia Lloretenca.

A partir dels anys trenta, en plena joventut, inicià una forta activitat social: fou nomenat secretari de l'Sport Club Lloret, secretari del Casino Lloretenc, secretari de La Talia Lloretenca, redactor en cap del periòdic *Aires Lloretencs...* i en totes aquestes entitats duia a terme dues tasques que li agradaven: escriure i organitzar actes. També, en aquesta dècada, va participar en diferents Jocs Florals i concursos literaris en què va obtenir premis i reconeixements de certa importància. En els escrits d'aquesta època ja demostra una preferència cap als estudis i la divulgació del passat històric de Lloret i de la seva comarca, i és per això que procura recuperar testimonis del passat, fent una referència especial al període de la marina mercant lloretenca. Sens dubte, és un primer símptoma del que podem anomenar "funció arxiu" de l'Esteve Fàbregas i Barri, perquè era conscient que, per a poder estudiar i difondre la història de Lloret, calia recollir i conservar els antics documents que guardaven moltes famílies als seus domicilis particulars.

Amb la guerra i la immediata postguerra, l'Esteve Fàbregas va procurar afrontar la crisi social, política, econòmica i cultural de la millor manera possible. Evidentment, la seva posició personal i professional d'oficial major a la



Documentació del fons Fàbregas - Barri al SAMLML.

Procedència: SAMLML



Ingrés d'una part de la documentació del fons Fàbregas - Barri al SAMLML.

Procedència: SAMLML

¹ GARCIA PUJADES, Xavier. *Biografia d'Esteve Fàbregas i Barri. L'escriptor, el creador, l'home*. Ed. Selecta. Barcelona. 1992.

Secretaria de l'Ajuntament de Lloret de Mar i de *secretario local del Movimiento* li van permetre reprendre tímidament la seva activitat cultural i intel·lectual. Fou llavors quan, juntament amb Joan Baptista Bernat i Melcior Montero, va escriure i estrenar la sarsuela *La Bella Dolores*, una estampa vuitcentista de la marina mercant de Lloret de Mar que incorporava, fins i tot, alguns textos en català. Durant aquella dècada, l'Esteve Fàbregas va passar per un període de reflexió en els seus plantejaments culturals, que va poder aprofundir amb personalitats ben diverses: Josep Togores, Raül de Roviralta, Sebastià Sánchez-Juan, Josep Roig i Raventós, mossèn Pere Torrent... Fou llavors quan Josep Roig li plantejà una proposta ben agosarada: *Has de parlar amb els vells i les velles del poble, perquè tenen un tresor inesgotable. Lloret ja ens fuig de les mans. Cal retenir-lo a les planes d'un llibre*². Uns anys més tard, aquest suggeriment va donar peu a la publicació del llibre *Lloret de Mar*³; però més enllà d'aquesta publicació, la proposta formulada per Josep Roig no era una novetat per a l'Esteve, perquè des de la seva joventut ja era plenament conscient dels canvis i transformacions que patia Lloret, i és per això que va decidir (amb molta més consciència) exercir la "funció arxiu" per tal de preservar el màxim d'informació d'una època que "fugia de les mans": les històries sobre la marina mercant lloretenca, el parlar popular, les llegendes i tradicions, les dites, la toponímia... És per això que l'Esteve Fàbregas va voler recuperar i conservar tot tipus de documents que permetessin l'estudi i la difusió del passat de Lloret: cartells, manuscrits, llibres, mapes, fotografies... Però, òbviament, aquesta "funció arxiu" va anar creixent perquè, d'una banda, calia preservar més testimonis documentals que deixessin constància de la transformació que es produïa a Lloret; i de l'altra, calia conservar l'abundant producció literària que estava generant ell mateix (els esborranys, les notes, els articles de referència, les maquetes, les il·lustracions originals...). Sens dubte, doncs, l'arribada d'aquest gran fons documental és conseqüència d'aquesta "funció arxiu" que va exercir l'Esteve Fàbregas i Barri al llarg de la seva vida.

Ingrés del fons i primer tractament documental

A través de l'Anna Fuentes (directora del Museu Obert de Lloret de Mar i responsable de la recent restaurada Casa Font) vam tenir els primers contactes amb la família Fàbregas, que de seguida es va mostrar molt ben predisposada a iniciar el trasllat del seu fons documental a les dependències de l'Arxiu. Però, abans de procedir a l'ingrés, es van programar un seguit de tasques prèvies d'identificació i revisió del contingut documental que la família va encomanar a una persona de plena confiança, Joan Domènech i Moner (historiador, activista cultural, defensor i divulgador del patrimoni documental del municipi, i amic personal d'Esteve Fàbregas i Barri). Un cop avaluada la documentació, es van programar diversos viatges per tal de recollir-la i traslladar-la a les dependències del Servei d'Arxiu Municipal; des d'on s'han realitzat els primers treballs de neteja, desinsectació, tractament i

descripció de tot aquest fons. Per a procedir a la primera descripció de la documentació s'ha elaborat una fitxa catalogràfica estructurada en diferents àmbits i que contenen els camps d'informació assenyalats a la normativa catalana NODAC. El processament informàtic de les dades s'ha fet mitjançant el programa informàtic File Maker 13.0 que permet incorporar la informació a l'aplicació GIDAM, des d'on es gestionen els fons documentals del Servei d'Arxiu Municipal de Lloret de Mar. Actualment, la documentació es conserva en dipòsits condicionats, i es guarda en capsos, carpetes i camises normalitzades. A partir del tractament i la descripció inicial, podem fer una primera aproximació al contingut d'aquest fons, que podríem estructurar de la manera següent:

Fons patrimonial

Documentació familiar i personal:

- Formació acadèmica
- Correspondència
- Certificacions
- Litigis
- Nomenaments...

Administració del patrimoni:

- Comptes
- Contractes
- Arrendaments
- Compres...

Obra literària:

- Manuscrits i correccions
- Proves i galerades
- Referències i documentació auxiliar
- Il·lustracions originals

Dipòsit d'edicions i publicacions de l'autor

Suports audiovisuals:

- Fotografies
- Gravacions sonores
- Pel·lícules

Col·leccions factícies:

- Cartells
- Fulls de difusió, tríptics i díptics
- Targetes d'actes
- Targetes de visita
- Recordatoris: naixements, comunions i necrològiques

Recull de premsa

Biblioteca personal i familiar

Fons externs

Talia Lloretenca

- Documentació de treball per a l'edició de la revista Aires Lloretencs
- Els cartells de representacions teatrals
- Biblioteca popular impulsada per Mn. Pere Torrent

Organismes i entitats locals:

- Administració municipal
- Secció local de Falange Española

Patrimonials i personals

- Família Botet i Sisó
- Família Domènech
- Durall-Conill-Surís

² GARCIA PUJADES, Xavier. *Biografia d'Esteve Fàbregas i Barri...*, op. cit. p. 95.

³ FÀBREGAS BARRI, Esteve. *Lloret de Mar*. Ed. Selecta. Barcelona, 1959.



Part de la documentació dels fons Fàbregas - Barri.
Procedència: SAMLM



Part de la documentació dels fons Fàbregas - Barri.
Procedència: SAMLM



Fase de classificació d'una part de la documentació del fons. Procedència: SAMLM



Documentació de gran format: plànols i cartells.
Procedència: SAMLM

No obstant això, hem de continuar treballant sobre el contingut i la classificació d'aquest gran fons documental i, per tant, ens caldrà modificar i detallar molt més aquesta primera estructuració. En qualsevol cas, cal tenir present que l'ingrés d'aquest fons patrimonial al Servei d'Arxiu Municipal és una notícia excel·lent perquè es posa a disposició de tots els ciutadans una documentació de gran interès per a l'estudi i l'anàlisi del passat de Lloret de Mar. Volem agrair, doncs, la sensibilitat i el gest que ha tingut la família Fàbregas; i no dubteu que aquesta "funció arxiu" que havia estat exercint Esteve Fàbregas i Barri es conservarà i continuarà des d'aquest Servei d'Arxiu Municipal. ■